

מגילת כח-לב מועד קטן ב-ג

לע"ר רבי נתן נטע ברי שלמה שפירא בעל מגלה בתורה עמדות זנוק"ל הערות והנצחות ט"ל 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 106 פרשת ואתחנן תשע"ד

ושמע שבאה השכינה ולא יצא רבא ומלאכי השרת להפחידו אמר, רבש"ע עלוב ושאינו עלוב מי נדחה מפני מי, אמר הקב"ה שיעזובוהו.
ר' יצחק דרש בפסוק ואהי להם למקדש מעט שזה ביכנו"ס ובתי מדרשות שבבבל, ור"א אמר שזה ביתו של רבינו בבבל, ורבא דרש בפסוק ה' מעון אתה היית לנו שזה בתיכנו"ס ובתי מדרשות שבבבל, אביי אמר שמתחילה למד רבא בביתו והתפלל בביכנו"ס, ואחר ששמע שדוד אמר ה' אהבתי מעון ביתך, למד גם בביכנו"ס.
ר"א הקפד אמר שעתידיים בתיכנו"ס ובתי מדרשות שבבבל להקבע בא"י, שכתוב כי כתבור בהרים וככרמלי בים יבא, ואם הרים אלו בל מתן תורה ללמוד תורה נקבעו בא"י, ק"ו שבתיכנו"ס ובתי מדרשות שקוראים ומרביצים בהם תורה שקבעו בא"י.
בר קפרא דרש בפסוק למה תרצדון הרים גבנונים, שיצאה בת קול למה תרצו דין עם סיני הרי כולכם בעלי מומין לעומתו שכתוב כאן גבנונים וכתוב במומי כהן או גבן או דק, ואמר רב אשי שרואים מכאן שהתגאה הוא בעל מום.

קפנדריא אמר רבא שזה כשמה, והיינו ר"ח כמי שאומר עד שאקף שורות בתים אכנס כאן, ור' אבהו אמר שאם היה השביל לפני ביהכנו"ס ומותר לעבור שם, ור"נ בר יצחק אמר שהכנס לא ע"מ לעשות קפנדריא מותר לצאת מצד אחר, ור' חלבו אמר בשם רב הונא שהכנס לביהכנו"ס להתפלל מותר לעשותו קפנדריא, שכתוב ובכא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב.
נאמר במשנה שלא יתלוש עשבים, ובברייתא כתוב שלא יתלוש להאכיל, אך תולש להניח ולפ"ז המשנה דיברה בתולש להאכיל.

אין לנהוג קלות ראש בבית הקברות, לא ירעו שם בהמה ולא יולילו בו אמת המים, ולא ילקטו שם עשבים ואם ליקט שורפן במקומן מפני כבוד המתים, וזה לא שייך לשריפת העשבים, אלא זה הולך על הירושא שזה סיבה שלא יתגורר שם קלות ראש.
משנה ר"ח אדר שחל בשבת קוראים פרשת שקלים, חל ר"ח באמצע השבוע קוראים בשבת לפני ושבת אח"כ מפסיקים, בשבת שניה קוראים זכור, בשלישית פרשת פרה, וברביעית פרשת החודש, ואח"כ חזורים לסדר ההגיל, ולכל מפסיקים ברי"ח בתוכה ופורים ותעניות ומעמדות ויהו"כ. גמרא כתוב שבא' אדר משמיעים על השקלים, עמוד ב' על הכלאים, וכלאים זה זמן שהתבארה יצאת, שרב טבי אמר שר' יאשיה למד מהמקור זאת עולת חוש בחדשו שיש לחדש ולהביא קרבן מתרומה חדשה וכיון שבניין צריך להקריב מהחדש לכן יש להקדים מר"ח אדר כדי שייבאו שקלים, ולא כדברי ר' יוחנן דרש רשב"ג מספיק ב' שבתות שלח"ק בברייתא שואלים בהלכות הפסח ל' יום קודם, ולרשב"ג ב' שבתות, ויש לומר שגם משלח"ק קוראים ברי"ח כיון שכתוב שבט"ו יושבים ושולחנות במדינה ובכ"ו יושבים במקדש, לכן קוראים ב' שבתות קודם, לרב קוראים בשקלים פרשת תמיד את קרבני לחמי, ולשמואל פרשת כי תשא, ולפ"ז מובן שנקרא שקלים, אך בפרשת תמיד לא כתוב שקלים, ויש לומר כדברי ר' טבי משמש למדו דין הבאת שקלים מהחדש, אך לרב טבי יהיה קשה לשמואל שלא כתוב קרבנות בכי תשא אלא רק שקלים לאדנים, שרב יוסף אמר שיש ג' תרומות, של מזבח למזבח, של אדנים לאדנים, ושל בודק הבית לבדק הבית, ולשמואל מובן שר"ח אדר שונה מכל ר"ח אדר לרב אינו שונה משאר ר"ח, ויש לומר שבבבל ר"ח קוראים ו' מפרשת השבוע והשביעי ר"ח אדר ברי"ח אדר כולם קוראים בשל ר"ח, וזה מובן למ"ד קוראים ו' שאחר אדר חזור לסדר הפרשיות שלא קראו בפרשת השבוע, אך אם נאמר שחזרו רק להפטור את שנת ה' פרשיות קראו רק למפטיר, וקוראים את פרשת השבוע, א"כ לרב אין הבדל בין אדר לשאר חודשים, ויש לומר שכל ר"ח קוראים ו' בפרשת השבוע וה' בשל ר"ח, ובאדר קוראים ג' בפרשת השבוע וה' בשל ר"ח וישנה ברייתא שר"ח אדר שחל בשבת קוראים בפרשת שקלים ומפטירים ביהודע הכהן, ולשמואל זה מובן שזה אותו ענין שכתוב כסף נפשות ערכו, אך לרב אינו דומה, ויש לומר כדברי רב טבי שכתוב ברי"ח שקלים, וישנה ברייתא שאם חל שקלים בפרשה הסמוכה לה מלפניה לא מלאחיהו קוראים וכופלים אותה, וא"כ כי תשא שקלים קרוב לרי"ח אדר, אך פרשת קרבנות לא קרובה כלל לאדר, ויש לומר שלבני א"י שסיימו התורה בג' שנים זה יכול להזדמן כך, ויש ברייתא מפורשת כשמואל שר"ח אדר שחל בשבת קוראים כי תשא ומפטירים ביהודע הכהן.

ר' יצחק נפתח אמר שאם חל ר"ח אדר בשבת מוציאם ג' ס"ח, ובא' קוראים פרשת השבוע, ובשני ר"ח, והג' כי תשא, וכן ר"ח טבת שחל בשבת בא' קוראים פרשת השבוע ובכ"ו ר"ח ובג' חנוכה, והחידוש הוא שבר"ח אדר הוא סוכר כשמואל, שלרב מספיק ב' ספרי תורה אך לא היה צריך לפטרם ב"ח טבת, ויש לומר שלמנו את טבת מאדר.
ר' יצחק אמר שר"ח טבת שחל בחול קוראים ג' בשל ר"ח וא' בשל חנוכה, ורב דמי מחיפה אמר שקוראים ג' בשל חנוכה וב' של ר"ח, ור' יאשיה אמר שמתערב כר' יצחק כי תירי ושאינו תירי תירי קודם, ור' אבין אמר שמתערב כ' דמי שהיה מי גרם לחולה הרביעי ר"ח, ולכן הרביעי קורא בשל ר"ח, ורב יוסף סובר שלא משגיחים ברי"ח לעיקר, ורבה סובר שלא לר' יצחק אם חל שקלים בפרשת תצוה קוראים ו' בתצוה והשביעי קורא כי תשא עד ועשית, ורב ל' ואביי שואל שזה לא ניכר ויחשו שיהקריאה זה חצוה נגמרה שם, ואביי אמר שר' קוראים מוצוה עד ועשית, והשביעי חזרו מכי תשא עד ועשית, ולאביי מובן מה ששנינו בברייתא שחל להיות בפרשה הסמוכה קוראים וכופלים אותה, אך לר' יצחק לא כפלו אותה, ור' יצחק יבאר שגם לאביי לא מובן מה שייך לאחריה, אלא ודאי הכוונה כופלה בשבתות.
לר' יצחק אם חל שקלים בכי תשא קוראים ו' ובאדר קוראים ג' ויקהל, והאחרון קורא מכי תשא עד ועשית, ואביי מקשה שיאמרו שהוא קורא למפרע, ואביי מבאר שר' קוראים עד ויקהל, והאחרון חזרו לקרוא מכי תשא עד ועשית, וכתוב כך בברייתא שאם חל בכי תשא קוראים אותה וכופלים אותה.

חל ר"ח אדר ביערב שבת לרב מקדימים פרשת שקלים ולשמואל מאחריים, ורב סובר שאם יקראו אח"כ א"כ יש פחות מבי' שבויות לטוהרות, ושמואל אמר שכיון שחל בערב שבת אי"כ גם ט"ו חל בערב שבת ולא יעמידו את השולחנות עד יום א', ולכאורה יש לדייק בלשון המשנה חל להיות בתוך השבת מקדימים, ואותו דבר חל בערב שבת שזה גם נקרא תוכה, ויש ערב שבת, ושמואל יבאר שהכוונה שחל ר"ח בשבת עצמה, וכן שנה תנא אצל שמואל, ותחלקו בזה תנאים שר' יהודה הנשיא אמר שמסרגים בשבתות, ור"נ בן אלעזר אמר שאם לא מסרגים וכ"כ כשחל בערב שבת אך כשחל בתוך השבת מקדימים קורא משבת שניבה אף שהוא שבת, לרב פורים שחל בערב שבת קוראים זכור בשבת לפני, ולשמואל קוראים בשבת שאחרי, פורים שחל בשבת לרב הונא, בין לרב כי לשמואל לא מקדימים, ולר"נ נתלקו גם בזה, וכן אמר רב אבא בשם רב שאם חל פורים בשבת שמקדים לקרוא זכור בשבת לפני.

בשבת שלישית של אדר קורא פרשת פרה אדומה, ושבת שלישית היא הסמוכה אחר פורים, ור' חמא בר תינא אמר שקוראים אותה בשבת הסמוכה לרי"ח ניסן, והוא דיבר כשחל ר"ח ניסן בשבת שאז קורא פרה בשבת שקודם ר"ח, ובר"ח קורא פרשת החודש.

דף כח ר' פרידא אמר שלא בירך לפני כהן, ולא אכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה, שר' יוחנן אמר שאסור לאכלה, ור' יצחק אמר שהאוכל מבהמה ללא שהורמו מתנותיה הוא כאוכל טבלים, ואין הלכה כמותו, ולאכורה משמע שזה מעלה לא לברך לפני כהן, אך ר' יוחנן אמר שת"ח שבידך כהן עם הארץ לפניו אפילו הוא כהן גדול, הת"ח חייב מיתה, שכתוב וכל משנאי אהבו מות ויש לקרוא וכל משנאי, וצ"ל שר' פרידא דיבר בכהן ששוח אלו.

תלמידו ר' תנינאי בן הקנה שאלוהו בזכות מה האריך ימים, אמר להם שמעולם לא התכבדתי בקלון חיברי, ולא עלתה בן מיתתי קללת חיברי, ותרו הייתי בממוני, מתכבד בקלון חיבירו זה כמו המקרה שרב הונא נשא מעדר על כתפו ור' חנא בר חנלאי לקחו ממנו, אמר רב הונא שאם אתה רגיל לישא כך במקומך קח, ואם לא איני רוצה להתכבד בזולתי כן, ולא עלתה קללת חיברי על מיתתי כמו שמר זוטרא אמר שבעלה על מיתתו אני מוחל לכל מי שציער אותי, ותן כממונו כמו שאמרו על איוב שהיה ותרן בממונו שהינה לחנוני מממונו

ר"ע שאל את ר' נחוניא הגדול בזכות מה האריך ימים, ואבא עבדי ר' נחוניא ורצו להכותו, הלך וישב על ראש הדקל, ושאל, רבי אם נאמר בתמיד כשב מדוע כתוב אחד, וק"ו שהוא ת"ח ואמר להם להניח, ואמר לו שאחד הכוונה מיוחד בעדרו, אמר לו שמעולם לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי, והייתי ותרן בממוני, לא קבל מתנות כמו שר"א שלחו לו מתנות מבית הנשיא ולא רצה לקבלם, וכשהזמינוהו לא הלך, אמר להם לא נוח לכם שאחיה שכתוב שונא מתנות יחיה, ור' זירא לא היה מקבל מתנות מבי הנשיא אך כשהזמינוהו הלך, ואמר להם שפעינו, שכתוב עוון ועובר על פשע, שה' שושנוא עוון למי שעובר על פשע,

רבי שאל את ר' יהושע בן קרחה בזכות מה האריך ימים, אמר לו וכי קצת בחיי, אמר רבי שזה תורה ואני צריך ללמוד, אמר ר' יהושע שמעולם לא הסתכלתי בדמות אדם רשע שר' יוחנן אמר שאסור להסתכל בצלם אדם רשע, שכתוב לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביי אלקי ואם ארזאי, וא"כ אמר שיעניו כחות שכתוב ויהי זין זקן יצחק ותכהין עיניו מראות כיון שכתוב בדמות עשו, ולכאורה כהו עיניו שכתוב של אבימלך, שר' יצחק אמר שאין לזולל בקללת הדיוט שאבימלך אמר לשרה הנה הוא לך כסות עינים ויש לקרוא כסיות עינים, והתקיים בבנה, ויש לומר ששני הדברים גרמו ליצחק, ורבא למד מהפסוק שאת פני רשע אל טוב, וכשנפטר ר' יהושע אמר לו רבי ברנכי, אמר ר' יהושע יה"ר שתגיע לחצי ימי, שאל אותו לכל ימין לך, אמר לו וכי הבאים אתה וירך ביננו, אבדו בר' איהו ומנימין בר איהו א' מהם אמר יבא לי שכר שלא הסתכלתי בדמות כות', והשני אמר יבא לי שכר שלא עשיתי שופות עם כותי.

תלמידו ר' זירא שאלוהו בזכות מה האריך ימים אמר להם שמעולם לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי לפני מי שגדול ממני, ולא הרהרתי במבואות מטונפות, ולא הלכתי ד' אמות ללא תורה ותפילין, ולא ישנתי שינת קבע עד ארצי בביהמ"ד, ולא שתי בתקלת חיברי ולא קראתי לחיברי כתינו, ואו אפילו איך שקראו לו משפחתו.

משנה עזר דמי ר' יהודה שביהכנו"ס שתרבו לא מספידים בתוכו ולא מפשילין בתוכו חבלים ולא פורשים בתוכו מצודות, ולא שוטחים פירות על גגו, ולא עושים בו קפנדריא שכתוב והשימותי את מקדשיכם וקורבתם אף כשתן שומעין. גמרא לא נוהגים קלות ראש בביהכנו"ס ולא אוכלים ושותים בהם, עמוד ב' ולא מתקשטים בהם ולא מטיילים בהם, ולא נכנסים אליהם מפני החמה והגשמים, ולא מספידים בהם הספד של יחיד, אך קורים ושונים בהם ומספידים הספד של רבים, ור' יהודה אמר שזה רק בישובם אך בחורבנם מניחים אותם ועולים בהם עשבים, ולא יתלוש מפני עגמת נפש, ולאכורה ת"ק לא דיבר על עשבים, אלא יש להוסיף שמכבידים ומרביצים אותם כדי שלא יעלו בהם עשבים, ור' יהודה אמר שרק בישובם אך בחורבנם מניחים שיעלו, ואם עלו לא יתלוש מפני עגמת נפש.

ר' אבא אמר שחיי כנסת של בבל עשויה על תנאי וככ"ז לא נוהגים בהם קלות ראש הדיינו חשבונות, ורב אשי אמר שביהכנו"ס שפחששים בו חשבונות מלינים בו את המת ומשמע שזה חובה, אלא הכוונה שבסוף ילינו בו מת מצוה.

לבא אמר שחכמים ותלמידיהם מותרים בביהמ"ד שהוא נקרא בית רבנן, והיינו כביתם משם. ר"א נכנסים מפני חמה וגשמים, כמו שרבינא ורב אדא בר מתנה עמדו ושאלו שאלות את רבא, ורב גשם בכח עליהם ונכנסו לביהכנו"ס, ואמרו שלא נכנסו מפני המטר אלא שצריך לצילות עבור הלימוד כיום רוח צפונית ללא גשם, רב אחא בן רבא אמר לרב אשי שאם צריך לקרוא לאדם בתוך ביהכנו"ס אם הוא ב"ח יאמר הלכה, ואם הוא תנאי ישנה משנה, ואם הוא קורא יאמר פסוק, ואם לא, יאמר לקטן שיגיד לו פסוק, ואם לא, ישנה קצת ויקום.

רב חסדא הריאה שהספד של רביס הוא הספד שנמצא בו רב ששת, ורב ששת הראה שזה הספד שנעמד בו בר חסדא, ורפס הספיד את כלתו בביהכנו"ס ואמר שזה כבוד המת וכבודו, ובאו כל הצעירים, ר' זירא הספיד תלמיד אחד שהיה מצוי בא"י והיה שונה הלכות בכ"ז שנות, ואמר כל הציבור, ר"ל הספיד תלמיד אחד שהיה מצוי בא"י והיה שונה הלכות בכ"ז שנות, ורבא אוי שחסרה א"י אדם גדול, אדם אחד היה שונה הלכות ספרא וספרי ותוספתא ונפטר, ואמרו לר' חסדאי, ואמר ר"נ איך אמר אוי לסל מלא ספרים שהלך, ויש לראות מה ההבדל בין הקריפים שאל ר"ל לחסדיי כהנא.

המשנה אומרת דאשתמש בתבא חלף ומבאר ר"ל שזה המשתמש במי ששונה הלכות, ועולא אמר שערפץ להשתמש במי שלמד ד' סדרים ולא במי שמלמד ד' סדרים, שר"ל הלך בדרך הגיעה לשולחתי מים ברא אדם והעבירו על כתיפיו, ושאל אותו האם קראת תורה, אמר לו כן שאל אותו אם שנה ואמר לו ששנה ד' סדרים, אמר ר"ל פסלת לך ד' הרים ואתה טוען אותי על כתיפך, חרף אותו למים, ואמר נוח לי לשמש אותך, אמר ר"ל למד ממני דבר אחד שר' זירא אמר שנות ישראל הממירו על עצמם שאפילו ראו טיפת דם כחרדל וישבות עליו ד' נקיים. אלהיו שנה לתנא שהשונה הלכות בכל יום מוכתב על שהוא בן העוה"ב, שכתוב הליכות עולם לו ויש לקרוא הלכות.

דף כט מבטלים לימוד עבור הוצאת מת והכנסת כלה, ואמרו על ר' יהודה בר' אלעאי שביטל ת"ת להוצאת מת והכנסת כלה וכל זה כשאין שם כל צרכו ואם יש שם כל צרכו לא מבטלים, וכל צרכו אמרו שם רב שזה י"ב אלף איש ועוד י"ב אלפים תוקעי שופרות, ויש אומרים שהם י"ב אלף ומתוכם ר' אלפי תוקעי שופרות, ואביי אמר שזה כמו שחורצים אנשים מקום ששמו אבולא עד הסכר, ורב ששת אמר שכמו שניתנה התורה בס' ריבוא כך בנטילתה בלויית המת, וזה דוקא במי שקרא ושנה, אך מי שמלמד אין לו שיעור.

רשב"י אמר שחכמים ושראלי שלמ קב"ה שכל מקום שגלו השכינה עמם שכתוב גולה נגלתי לבית אביך בהיותם במצרים, ולשגלו לבלב השכינה עמם שכתוב למענכם שולחתי בבליה, ופטויהו להגאל עם השכינה שכתוב ושב ה' אלקיך את שבותך ולא כתוב והשיב אלא ושב וכשעויהו שהקב"ה שב עמם מבין הגלויות, בבבל שורה השכינה בכיהכנו"ס בהוצל, וכן בביהכנו"ס שחבר ונבנה בנהרדעא, ולפי זה המקומות יחד אלא לעתים כאן ולעתים כאן, ואביי אמר שיבא לי שכר שאני מתרחק רק פרסה ואני מתפלל שם, אביי של שמואל ולוי ישבו בביכנו"ס שחבר ונבנה בנהרדעא וכשבאה השכינה שמעו קול ריגשה ויצאו, ורב ששת ישב שם

שנו חכמים שאם חל ר" אדר בשבת קורא ר" תשא, ומפטירים ביהודיע ופברת ראשונה היא שחל ר"ח בתוכה ואף בערב שבת, ושבת שניה קורא זכור ומפטירים שבת, ושבת זו היא שחל פורים בתוכה ואף בערב שבת, ובשלישית פרה ומפטירים וזרקת עליכם, ושבת זו היא סמוכה לפורים אחיו, ושבת רביעית היא החדש הזה לכם ומפטירים כה אמר ה' אלוקים בראשון באחד לחודש **עמוד ב** ושבת זו היא שחל ר"ח ניסן בתוכה ואפילו בערב שבת.

בשבת המשיחית חוזרים לכסדרם, לר" אמי חוזרים לסדר פרישות, ולר" רימיה לסדר ההפטרות, ואביי מרבי ראייה מהמשנה שאומרת לכל מפסיקים לר"ח חנוכה ופורים ותענית ומעמדות ריבוי, לר" אמי מוכן שיש פרשה בחול, אך אם הני"מ רק להפטר מה זה שירי לחול שאין בו הפטרה, ור" רימיה יבאר שכל אחד לפי ענינו, אך לכאורה בתענית לא נצטרך להפסיק אלא יקראו בפרשת היום בבוקר, ובמנחה יקראו של תענית, ויש להביא ראייה לרב הונא שאומר שהנינוס לתענית הוא מהבוקר, ואמר אביי שמהבוקר עד חצי היום מעיינים בעניני העיר ומחצות עד הערב וקוראים ומפטירים, ורביע היום מבקשים רחמים, שכתוב יקראו בספר תורה אלוקים ברביעית היום ורביעית היום מתורדים ומשתחיים, ואין לומר שבבוקר יקראו ויבקשו רחמים, כי כתוב ואלי יאספו כל חרד בדברי אלוקי ישראל על מעל הגולה ואני יושב משומם עד למנחת הערב, וכתוב ובמנחת הערב אבן מתענית.

משנה בפסח קוראים בפרשת מועדות ביקרא, ובעצרת קוראים בפרשת שבעה שבועות, ובראש השנה ובחודש השביעי באחד לחודש, וביה"כ אחרי מות, ובי"ט ראשון של סוכות קוראים בפרשת מועדות ביקרא, ובשאר ימי החג קוראים בקרבנות החג, בחנוכה קוראים בנשיאים, ובפורים יבא עמלק, בר"ח, ובראשי חדישים, ובמעמדות במעשה בראשית, ובתעניות ברכות וקללות

דף לא מפסיקים בקללות אחד קורא את כולם, בבי' וה' ובשבת במנחה קוראים כסדרן וזה לא עולה מהחשבון שכתוב יקראו מועדי ה' אל בני ישראל שמצוה לקרוא כל אחד בזמנו. **גמרא** בפסח קוראים בפרשת מועדות ומפטירים בפסח גלגל, ובי"ט שני ומפטירים בפסח אשתי, ובשאר ימי הפסח מלקט קורא מעניני פסח, ורב פפא אומר שהפסח הוא מאפי"ו, משכב, אם כפי"ו, ויבדל של פסח שני, ביו"ט אחרון של פסח קוראים בשלש ומפטירים ויאמר דוד, וכי"ט שני קוראים כל הבכור, ומפטירים עד היום בנוב, ואביי אומר שהיום קוראים: משן, תורא, קדש, בכספא, פסל, במדברא, שלח, בכורא, בעצרת קוראים שבעה שבועות ומפטירים בחבקוק, ולאחרים קוראים בחדש השלישי ומפטירים במרכבה, ובי"ט שני, בראשון קוראים בחדש השלישי, ובשני שבעה שבועות, בראש השנה קוראים בחדש השביעי ומפטירים הבן יקר לי אפרים, ויש אומרים שקוראים וה' פקד את שרה ומפטירים בחנה, ובזמנינו נהגים ביום הראשון כיש אומרים, וביום השני קוראים והאלוקים נסה את אברהם, ומפטירים הבן יקר, ביה"כ קוראים אחרי מות ומפטירים כה אמר רם ונישא ובמנחה קוראים בעריות, ומפטירים ספר יונה.

ר' יוחנן אומר שכל מקום שמוציאים גורת הקב"ה מוצאים שם ענותנותו, וזה כתוב בתורה בנביאים ובכתובים, בתורה כתוב כי ה' אלוקים הוא אלוקי האלקים ואדוני האדונים ואח"כ כתוב עשה משפט יתום ואלמנה, ונביאים כתוב כה אמר ה' ונישא ויבן וקדש שמו וכתוב אח"כ ואת דכא ושפל רוח, ובכתובים כתוב, סולו לרוכב בערבות בקה שמו, ואח"כ כתוב אבי יתומים ודיין אלמנות.

בי"ט ראשון של חג קוראים בפרשת מועדות ביקרא, ומפטירים הנה יום בל' ה', ובי"ט שני קוראים שוב ומפטירים ויקהלו אל המלך שלמה, ובשאר ימי החג קוראים בקרבנות החג ובי"ט אחרון קוראים כל הכבוד מצות חוקים ובכור, ומפטירים והי ככלות שלמה, ולמרת קוראים וזאת הרכיבה ומפטירים ויעמד שלמה. ה' הונא אומר בשם רב שבישבת סוד"ה" פסח וסוכות קוראים פרשת אהרן, ובפסח ומפטירים העצמות היבשות, ובסוכות ומפטירים ביום בא גוג, ובחנוכה קוראים בנשיאים ומפטירים בנרות של זכריה, ואם יש ב' שבתות, בראשונה ומפטירים בנרות של זכריה, ובשניה בנרות שלמה, ובפורים קוראים ויבא עמלק, בר"ח ובראש חדישים, וכשחל בשבת ומפטירים והיה מדי חדש בחדשו, ואם חל ביום א' ומפטירים מאתמול ויאמר לו יתחנן מחר חרש.

עמוד ב רב הונא אומר שאם חל ר"ח אב בשבת ומפטירים חדישים ומעריכם שנהא נפשי הוי עלי לטורח, ואמר הקב"ה שלא די שישראל חוטאים אלא מטיחים אותי לדעת איזה גדידה קשה אביא עליהם, בט' באב, לרב מטיחים איכה היתה לזונה, ולאחרים קוראים הנה, ואם לא תשמעו לי, ולר' נתן בר יוסף קוראים עד אנה ינאצוני העם הזה, ויש אומרים עד מתי לעדה הרעה הזאת, ואביי אומר שנהגו לקרוא על תולדי בנים ובני בנים, וההפטרה היא אסוף אסיפם. **ר' אמי אומר** שקוראים במעמדות במעשה בראשית, שולא מעמדות לא מהיקימים שמים וארץ וכתובים אלא בריתי יומם ויללה חוקים שמים וארץ לא שמת, וכתוב ויאמר ה' אלוקים כמה אדע כי אירשנה, ואמר אברהם לפני ה' שמא כשיחטאו ישראל לפניך תעשה להם כדור המבול וכדור הפלגה, אמר ה' שלא, אמר אברהם כמה אדע אמר הקב"ה קחה לי עגלה מלושת, ואמר אברהם שבע בזמן ביהמ"ק, ואחר חורבן מה יהא עליהם, אמר ה' שתגניי סוד קרבנות שכשיקראו בהם יחשב להם כאילו הקריבו קרבן, ואני מוחל להם על כל עונותיהם.

ר' חייא בר גמרא אומר בשם רב אסי שלא מפסיקים בקללות, שכתוב מוסר ה' בני אל תמאס, ור"ל אומר שלא אורשים ברכה על פורענות ומתחיל בפסוק שלפניהם ומסיים בפסוק שלאחריהם, ואביי אומר שזה דוקא בקללות של בחוקות, אך בקללות של כי תבא יבול להפסיק, וההבדל הוא שקללות של בחוקות הם כתובות בלשון רבים, ומשה אמרם מפי הגבורה, אם של כי תבא כתובות בלשון יחיד, ומשה אמרם מפי עצמו, לוי בן בוטי קרא אהרונים ומנגם שחל רב הונא לפניו לא שמו נפשו לקה בהם, שיפסיק, כיון שרק בקללות של ויקרא אסור להפסיק, אך בשל משנה תורה מותר להפסיק.

ר"ש בן אלעזר אומר שעורא תיקן שיקראו קללות של ויקרא קודם עצרת, ושל משנה תורה קודם ראש השנה, ור"ל אומר שהטעם הוא שמתלה שנה וקללותיה, ולכאורה זה שייך בר"ה, אך לא שייך לעצרת, ויש לומר שגם עצרת הוא ר"ה, שנידונין בה על פירות האילן.

ר"ש בן אלעזר אומר שאם יאמרו לך זקנים לסתור ילדיהם לבנות סתור, ססתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה, והסימן לכך הוא, רחבעם בן שלמה.

לר"מ מקום שהפסיקים בשבת בשחיתים שם יקראו במנחה, ומקום שהפסיקו במנחה משיכים ביום ב', ומקום שהפסיקו ביום ב' ימישכו ביום ה', ובמקום שהפסיקו ביום ה' יקראו בשבת, ולר' יהודה במקום שהפסיקו בשחיתים בשבת, שם קוראים במנחה וביום ב' וה' ובשבת הבאה וכן פסק רב זירא, והוא לא אמר הלכה כר' יהודה בגלל שיש שהפכו את ר"ב בר' יהודה.

דף פסח לר"מ, הקורא פותח ויגולל ומבקר וקורא, ולר' יהודה פותח ורואה ויאמר גולל ומבקר וקורא, וטעמו של ר"מ דבריו עולא שאומר שהקורא בתורה לא יסייע למינהו שלא יאמרו שהתרגום כתוב בתורה, וגם כאן שלא יאמרו שהברכות כתובות בתורה, ור' יהודה סובר שבתרגום ניתן לטעות אך בכרכות לא ניתן לטעות, ור' זירא אומר בשם רב מתנה להלכה שפותח ורואה ומבקר וקורא, ולא אמר הלכה כר' יהודה, כי יש שהפכו את ר"מ בר' יהודה.

ר' זירא אומר בשם רב מתנה שאין קדושה בלוחות ובימות.

שפטים אומר בשם ר' יוחנן שבגלילת ס"ת לא העמידו על התפר וגוללו מבחור ולא מבפנים, וכשהמדקו מהדק מבפנים ולא מבחור, ועוד אמר ר' שפטיה בשם ר' יוחנן שעשרה שקראו בס"ת, הגדול שבהם גולל והגדול נוטל שער כולם, וכן אמר ריב"ל שהגולל קיבל שער כולם, ולכאורה איך לקח שערם, אלא הכוונה שמקבל שער כנגד כולם.

עוד אמר ר' שפטיה בשם ר' יוחנן שמשתמשים בבית קול, ולומדים זאת מהפסוק ואוניך תשמענה דבר מאחריך לבשר, ובעיר הבת קול כקול אדם, ובמדבר כקול אשה, ודוקא שהקול חוזר פעמיים על הן או על לאו.

עוד אמר ר' שפטיה בשם ר' יוחנן שהקורא ללא נעימה ושונה בלי זמרה נאמר עליו וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים וגר' והקשה אביי וכי בגלל שאינו יודע להנעים קולו קוראים עליו ומשפטים לא יחיו בהם, אלא יש לכאר הפסוק שכל משרשי שאמר שב' ת"ח שיושבים יחד

בעיר ויאנם נותים זה לזה בהלכה, נאמר עליהם וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם.

ר' פורץ אומר בשם ר' יוחנן, שהאוחז ס"ת ערום נקבר ערום, ואין לומר ערום ממש, אלא ערום מהמצוות, ולא מכל מצוות אלא ממצוה זו של גלילה, ור' ינאי בן ר' ינאי סבא אמר בשם ר' ינאי רבה שעדיף שתלל המטפתח ולא יגלל הס"ת.

ויזכר משנה את מועדי ה' אל בני ישראל ממצוה שיקראוה כל אחד בזמנו, ומשה תיקן לישראל שישאלו וידרשו בעניני של יום, הלכות פסח בפסח, ושל עצרת בעצרת, ושל חג בחג.

ת.ו.ש.ל.ב.ע.

מסכת מועד קטן

משנה מותר להשקות במועד ובשביעית שדה בית השלחין, בין ממעין שמתחיל לנבוע בין ממעין ישן, אך לא משקים ממי גשמים וממי קילון ולא עושים עוגיות לגפנים, ור"א בן עזריה אומר שאין לעשות אמת מים במועד ובשביעית, ולא חכמים מותר לעשות מתחילה בשביעית, ולתקן מיה שהתקלקל במועד, וכן מתקנים את קלקולי המים ברה"ה וחוטשים אותם ומותר לתקן הדריכים והרחובות ומקוואות המים, וכן לעשות כל צרכי רבים, ומותר לצעין הקברות ולצאת על כלאים. **גמרא** לכאורה אם מותר להשקות ממעין חדש ולא חששו שתפול הקרקע סביבו ק"ו שמותר להשקות מישן, ויש לומר שהמשנה כתבה את זה שלא נאמר שבמעין חדש אסור להשקות בית הבעל, אך מישן מותר אף של בית הבעל, קמ"ל שאפילו בישן מותר רק בבית השלחין, ובבית הבעל אסור לגמרי.

בית השלחין הוא לשון של צמא שכתוב ואתה עיף יגע, והתרגום הוא משלהי ולא, ובית הבעל הוא לשון שהוא מיושב, כמו שכתוב כי יבעל בחור בתולה, והתרגום הוא ארי כמו דמיתותב עלם עם בתולה ויתחבון בגויין בנין.

משנתנו סוכרת שמותר עבורה רק במקום הפסד אך לא להרווחה, ואף במקום הפסד אין לטרוח, ואמר רב הונא שיה כדעת ר"א בן יעקב שאומר שמוסיכים את המים מאילן לאילן אך לא יסקה את השדה כולה, ואמנם מצאנו שר"א בן יעקב סובר שאין לעשות הרווחה אך לא מצאנו בדבריו לאסור טירחה גם במקום הפסד, ואמר רב פפא שזה לדעת ר' יהודה, שר"מ אומר בבירייתא שמותר להשקות ממעין חדש אפילו שדה הבעל, ור' יהודה אומר שמשקים רק שדה בית השלחין שהתייבש, ור"א בן עזריה אומר בין חדש בין ישן שישב, ור' יהודה מוסיף שלא יפנה את המים במועד וישקה לגנתו ותורבתו, ואין לומר לר' יהודה שישב ממש כי אם כן לא מועיל לה כלל להשקותה, ואביי מבאר שחרב ממעין אחד ויצא לה מעין אחר, ור"א בן עזריה סובר שבין יבש בין לא יבש לא משקים ממעין חדש, אך יש לדחות שר' יהודה חילק בין בית השלחין לבית הבעל רק במעין שיוצא בתחילה, שמא יפול סביבו הקרקע **עמוד ב** אך במעין ישן הוא יתיר גם בית הבעל, ויש לומר שר"א כמו מי נעמיד את משנתנו, עמ"ל ור' שלר' יהודה בין מעין חדש בין ישן מותר רק בית השלחין ולא בית הבעל ומה שכתוב מעין שיוצא מתחילה, לחדש בדעת ר"מ שמותר להשקות בית הבעל גם ביצא מתחילה.

רבה אומר שהמבטח והמשקה מתירם בן שבת משום מלאכת חורש, ולרב יוסף משום זורע, ורבה מבאר דבריו שחורש דרכו לרפות את הקרקע וגם נכוש והשקאה הם מרפים את הקרקע, ורב יוסף מבאר שדעמו שזורע הוא להזמיץ פירות כן מנכש ומשקה הוא להחייש, ואמר אביי לרבה שקשה גם לדעתו וגם לרב יוסף, שלאארה יש במלאכות אלו גם חרישה וגם כורישה, ואין לומר ששיש במלאכה שני שמות חייב רק בשם אחד, שהיה רב כהנא אומר שזומר וצריך לעצים חייב שתיים משום נוטע ומשום קוצר, רב יוסף הקשה לדעת רבה שכתוב בבירייתא שהמנכש והמחפה בכלאים לוקה, ולר"ע גם המקיים לוקה, ולרב יוסף מוכן שניכוש הוא כורישה ונאסר בכלאים, אך לרבה שהוא חרישה, לא מצאנו שנאסרה חרישה בכלאים, ורבה תירץ שחייב בגלל מקיים, אך לכאורה משמע בבירייתא שרק ר"ע אסר מצד מקיים, ות"ק לא אסר מצד מקיים, ויש לומר שכל המשנה כר"ע והיא באה לומר מה הטעם שמנכש ומחפה בכלאים חייב כי ר"ע אסר רק מקיים, וטעמו של ר"ע שכתוב בפסוק שדך לא תזרע כלים ולומדים מקיים, שיש לקרוא כלאים שדך לא, ויש להוכיח מהמשנה שאומרת משוקין בית השלחין במועד ובשביעית, ולכאורה דוקא במועד התייר טירחה במקום הפסד, אך אין מותר להשקאה בשביעית בין אם משקה הוא זורע בין אם הוא חורש היר לא התייר מלאכה בגלל הפסד, ואביי אומר שמדובר בשביעית בזמן הזה וכדעת רבי שבביעית בזמן הרבנן שכתוב בפסוק וזה דבר השמיטה שמוט, והתורה דיברה ב'ו' שמיטות של קרקע וכספים, ובזמן שיש שמיטת קרקע יש שמיטת כספים, וכשאין שמיטת קרקע אין שמיטת כספים, וא"כ לרבי יש זמן שאין שמיטת קרקע מן התורה, ורבה מבאר שהמשנה גם לרבנן שביעית בזמן הזה מן התורה אך התורה אסרת בשביעית אך אבות אלו תולדות.

דף ג שכתוב ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר, ולכאורה זמירה כלול בורישה וביצירה כלול בקצירה, והתורה כתבה את התולדות הללו לומר שרק על תולדות אלו חייב ולא על האחרות, אך ישנה ברייתא שאומרת שכתוב בפסוק שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר וכתוב וזריעה וזימור, וניכוש ודורו וכיסוה לומדים משדך לא, כרמך לא, שלא עושים כל מלאכה בשדה ובכרם, וכן אין מזרדין ואין מקרסמים ואין מפסגים באילן, וכן לא תזמלים ולא מפרקם, ולא מאבקין ולא משנינים באילן, שכתוב שדך לא, כרמך לא, שלא עושים כל מלאכה בשדה ובכרם, אך אין לומר שלא יקשקש חתח וזינים ולי יעזרו חתח גפנים ולא ימלא נקעים מים ולא יעשה עוגיות לגפנים, שכתוב שדך לא תזרע והזריעה היתה בכלל המלאכות ויצאה להקיש אליה שוק וזריעה אסורה שהיא מלאכה בשדה ובכרם וכך כל דבר שהוא בשדה ובכרם, ומלאכות הללו אינם גם בשדה וגם בכרם, ויש לומר ששאר תולדות אסורות רק מדרבנן והפסוק הוא רק אסמכתא, אך לכאורה כתוב בבירייתא והשביעית תשמטנה ונטשתה תשמטנה מלקשקש ונטשתה מלסקל וא"כ קשקוש אסור, ורב עוקבא בר חמא אומר שיש ב' קשקושים, ומה שהוא להברות את האילן אסור, ולסתום הקבועים באילן מותר.

נחלקו ר' יוחנן ור"א אם החורש בשביעית לוקה, ולכאורה נחלקו בדעת ר' אבין שאמר בשם ר' אילעא, שבמקום שזומר כלל בשעה ופרט בכלל בוקה, ואחרו כלל ופרט בכלל, ומי שסובר לוקה כי הוא לומד חרישה בכלל ופרט בכלל, ומי שסובר שאינו לוקה אינו לומד בכלל ופרט בכלל, ויש לומר שר"ע דורשים כלל ופרט בכלל, ומי שסובר שאינו לוקה לומד שזמירה כלולה בורישה והביצירה כלולה בקצירה, והתורה וכתבה ונטשתה מלקשקש שדך על תולדות אלו חייב ושאר מלאכות פטור, אך בבירייתא לעיל ראינו להדיא ששאר מלאכות נאסרו שכתוב שדך לא כרמך לא, ויש לומר שזה רק מדרבנן והפסוק הוא רק אסמכתא.

עמוד ב רב ימיש כל מא"י ואמר ששמע שאין לוקים על תוספת והביאו פסוק לפטור, ואינו יודע מהו תוספת ומהו הפסוק, ור"א אומר שחכוננה לחרישה שהיינו אומרים שילקה על חרישה ונלמד מכלל ופרט וכלל, והביאו פסוק לפטור שמדוע פירטה התורה כמה מלאכות, ור' יוחנן אומר שזה תוספת המים לפני ר"ה, ואף שר"מ לומדים לאסור מבחורין ובקציר שכתוב את אין לוקים כמו שמפרש במשנה, שהמשנה אומרת עד מתי חורשים שדה האילן בערב שביעית לב"ש כל זמן שיפה לפני ולב"ש עד העצרת וקורבים דברי ב"ש לב"ה, ועד מתי חורשים שדה הלכן בערב שביעית משתכלה הליהה וכל זמן שבני אדם חורשים לטעם מקשאות ומילעות, ור"ש אומר א"כ נתן שיעור לכל אחד בידו, אלא חורשים בשדה הלכן עד פסח ושדה אילן עד העצרת, ואמר ר"ש בן נח בשם ריב"ל בשם רב קפרא ור"ה ובית דין גמנו על המינים הללו ובטיטום, ושאל ר' זירא את ר' אבהו, או ר"ל שאל את ר' יוחנן, איך ר"ג בא ומבטל תקנת ב"ש וב"ה שהיא אין ב"ה, ויכול לבטל דברי ב"ה חביוו כי אין גידול ממנו בחכמה ובמינין, ושק"ר ר' יוחנן כעשה את ביתו של שאולי תיקנו מתחילה שיוכל לבטל לא יוצא, אך לכאורה זה הלכה למשה מסיני כמו שאמר ר' אמי בשם ר' יוחנן ב"ש ר' יוחנן איש בקעת בית חורתי ש' נטעית ערבה וניטון המים הם הלכה למשה מסיני, ואמר ר' יצחק שבהלכה נאסר ל' יום קודם ר"ה, וב"ש ור"ה הוסיפו מפסח ועצרת, ודעת ר"ע שתוספת לומדים מהפסוק בחריש ובקציר תשבות, ואין מדובר בשביעית עצמה שבה נאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר, אלא אסור אף חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שיוצא למוצאי שביעית.